

delavskega stanú. V te se zapisujejo le obrtniki ene vrste in v vsakega posebej. To zimo se je vedno po časnikih čitalo, da so te in une vrste obrtniki ali delavci napravili „strikes“ (zgovarjaj: strajks), to je, da so se vsi delu odpovedali in mojstrom ali fabrikantom rekli na kratko: „dokler nam plačila ne zboljšate, ne delamo.“ — Klubi te vrste so namreč zato, da delavce med tem, ko se delu odpovedó, z denarji redno podpirajo, tako pa mojstre in fabrikante primorajo, da jim plačilo zboljšajo. Opravniki teh klubov pa udom dela, ki so ga zgubili na enem mestu, drugej preskrbé. Vredjeni so ti klubi ravno tako kakor drugi; stolico imajo v kakem glavnem mestu; ako v katerem distriktu ali mestu delavci lahko s plačilom ne izhajajo, pišejo ti najpred glavnemu opravitelstvu po tem, ko so se v ložah pogovorili, da se stvar preišče in presodi, ali je pritožba pravična in se nikomur krivica ne godí; potem še le ima distrikt pravico, delu se odpovedati, in delavci, dokler so brez dela, iz klubove kase po zmožnosti njeni denarne podpore dobivajo. — Tudi mojstri in fabrikantje na Angležkem so hoteli navado vpeljati, da bi vsak delavec od prejšnjega mojstra ali fabrikanta, kjer je delal, spričevalo imel; al to se ni dalo vpeljati: delavci so se odpovedali delu in tako spodbili ono naméro ter si svobodo obvarovali. Na Angležkem ne potrebuje tedaj noben delavec mojstru drugega spričevala ali „wanderbuch-a“ prinesiti, kakor zdrave in izurjene roke. — Da je takošno klubsko življenje velike koristi in hvale vredno, mi mora vsakdo pritrditi; kdor ne verjame, naj pride na Angležko in prepričal se bode sam.

Ne rečem, da bi na Angležkem bilo vse bogato; videl sem po mestih strašno revščino, kakoršne še nikjer poprej; al vendar reči moram, da dobri delavci živijo tukaj v obče prav kakor gospôda, in mnogo jih je obogatelo, da so sedaj milijonarji. Delavski ali obrtnijski in trgovski stan je jedro ljudstva angleškega, — je jedro demokratične svobode, ki se vsakemu despotizmu drzno ustavlja.

Kakor ti klubi ljudstvu v materijalnem obziru mnogo pomagajo, tako ga urijo in navdušujejo za ustavno (konstitucijno) državno življenje. V klubovih ali ložnih zborih je mnogo prilike uriti se v govorništvu, in kar še največ veljá, prav djansko učiti se politične ekonomije. Sila potrebno je, rekel bi, vsakemu človeku, da o politični ekonomii nekoliko znanja ima, — al koliko — vprašam — se ta vednost uči na naših realkah, in na gimnazijah je še skoro ime neznanó? Zato pa tudi toliko nepraktičnih ljudi, kadar šole zapustijo! Po praktičnih vajah so tukajšnji prosti obrtniki prav vešti o teh zadevah, in res čudil sem se večkrat, ko sem slišal večkrat proste rokodelce in obrtnike mojstersko govoriti.\*) Da le ene same prilike omenim. Bil sem mnogokrat pričujoč pri javnem razlaganju o politični ekonomii prav večtega profesorja; vsakrat, ko je končal svoj nauk, je rekel obrtnikom, naj ga vsak popraša, ako ktere stvari ni dobro razumel, da mu jo še bolje razloži. To se je res zgodilo; vstal je nek prost oskrbnik, in še v skoro izvrstnejšem govoru, kakor je bil profesorjev, mnogo stvari veliko bolj razjasnuje in mnogo profesorjevih misli celó zavrže ter tako profesorja samega v kozji rog vžene.

Želeti bi bilo, da bi se tudi pri nas takošno družbino življenje pričelo, kajti gotovo je, da bi bilo ljud-

stvu v veliki napredek tako v materijalnem kakor v duševnem obziru. Slovenec ima bistro glavo in svobodoljubje mu je po prededih njegovih prirojeno; naj bi večja mesta postala središča ali stolice takošnega obrtniškega življenja, se vé, da zmiraj v mejah družbine postave.\*)

(Dal. prih.)

## Spomladanska.

(Aliteracije švedske šege.)

Prešla je zima, prešel mraz,  
Poteka zimskem' spanju čas,  
Sprebuj se iz njega vse,  
Se giblje vse — vse živo je.

Vse se raduje, se veseli  
Vigredi ljube prvih dní;  
Prek logov tičice pojó,  
Po polji rožice cvetó.

Domuje radost krog in krog,  
Da le prebridkih ni nadlog;  
Tam pa, kjer reva žal budí,  
Tolaži up pomladnih dní!

F. Meden.

## Kratkočasno berilo.

### Ta bi bila moška za vse!

Skor smešno je vedno pričkanje po časnikih, kje naj bi bila zanaprej ta ali una okrajna gosposka. Tako na pr. so med družimi za tak sedež Razdrto, Postojna, Logatec, Šentpeter — se že imenovali — in zadnjič ponuja nekdo tudi Senožče. Morebiti se še kdo iz Šejevič, Rakolika, Oreška in Črmelic — kjer je zares kar sem s pošetom meril na zemljovidu, — nekako najbolj središče, — ali še celó iz Smolevega kdo oglasi? — Prav vsem bi pa bilo ob enem vstreženo, ako se to kadaj izpolni, kar se je meni sanjalo te dni: Videl sem tako imenovan okrajno-uraden hlapón (locomotiv) s pisarnami, ki se je prepeljeval, kamor je kdo hotel — in kjer je bilo ravno kake uradne obravnave potreba. Izvrstna misel! — vsem bi se s tem vstreglo, — in en sam vlak bi zadostoval za veliko veliko okrajin. Senožčani, Razdrčani, Ipavci in vsi, ki so delj od železnice, si lahko svoje lastne kolesnice napravijo prav do doma; — Bistričani pa naj še tako dolgo potrpe, dokler bo iz Šempetra v Reko železnica dodelana. — Vidiš, ljubi bravec, da tudi sanje včasí kako modro skuhajo. Kaj ne, da bi bila moška ta? Ali ne?

Mgm.

## Dopisi.

**Iz Gradca 10. maja.** ☺ Mislim, da ne bode že prepozno, če „Novicam“ povem, da smo imeli 1. maja pri tukajšnji sodnii čisto slovensko obravnavo. Ne bil bi tega omenjal, ako bi se bila stvar po tukajšnjih nemških časnikih brala, ki vsako še tako malo zanimivo stvar v svoja predala vzemó in tudi to svojim bravcem na tanko naznanjajo, kaj se v sodnji hiši godí. Pa kakor niso omenili nekdanj, da so slovanski dijaki visoke šole naše poslali Riegerju zaupnico in je njih navada, da prezirajo vse, kar slovenstva tiče, tudi tega niso omenili. Zatoženo je bilo in tudi slednjič obsojeno nekaj ljudi, da so šestice ponarejali. Prvosednik tej

\*) Ta popis, kakošno veljavo ima obrtnijski in rokodelski stan na Angležkem, priporočamo tistim našim prismodam, ki po „Prešah“, „Triesterci“ in enacih listih zaničljivo pisarijo, ako izvedeni možaki obrtniškega stanú zaupanje imajo in se volijo v zbor mestni ali zbornice trgovske itd., namesti njihovih kandidatov.

\*) Ako bi domoljubi slovenski hoteli osnovati takošna društva po angležkem načinu in bi želeli tudi poznati statute, ktere angležkega kluba, rad jim jih pošljem!